

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти
Кафедра психології

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

на здобуття рівня вищої освіти «магістр»

на тему **«Розвиток обдарованості у дітей молодшого шкільного віку»**

Виконала: здобувачка вищої освіти
групи пс22м заочного відділення
спеціальність 053 Психологія
ОП Психологія. Практична психологія
Щебельська Олена Анатоліївна

Керівник: канд. психол. наук, доцент
Шевченко Світлана Віталіївна

Рецензент: психолог-методист
КЗ «Опорний заклад освіти
Малоданилівський ліцей»
Харківської області
Пономаренко О.М.

Запоріжжя-2023 року

АНОТАЦІЯ

Щебельська О.А.

Розвиток обдарованості у дітей молодшого шкільного віку

Дипломна робота присвячена вивченню та експериментальному дослідженню закономірностей розвитку обдарованості дітей молодшого шкільного віку. В роботі проаналізовано теоретичні підходи до визначення обдарованості дітей молодшого шкільного віку, емпірично досліджено особливості розвитку обдарованості у молодшому шкільному віці, визначено основні напрямки роботи з розвитку обдарованості дітей молодшого шкільного віку. Було проаналізовано особливості розвитку дітей молодшого шкільного віку, звертаючи основну увагу на проблему формування та розвитку творчих здібностей. Позитивно вплинули на процес творчої ідентифікації особистості проведені тести та опитування, було налагоджено співпрацю з батьками, на основі спостережень зроблено відповідні висновки про рівень розвитку творчих здібностей особистості.

Ключові слова: обдарованість, творчі здібності, творчість, молодший шкільний вік.

ANNOTATION

Shchebelska O.A.

Development of giftedness in children of primary school age

The thesis is devoted to the study and experimental research of the patterns of development of giftedness of children of primary school age. The paper analyzes theoretical approaches to determining the giftedness of children of primary school age, empirically investigates the peculiarities of the development of giftedness in primary school age, and defines the main directions of work on the development of giftedness of children of primary school age. The peculiarities of the development of children of primary school age were analyzed, paying the main attention to the problem of formation and development of creative abilities. The conducted tests and surveys had a positive impact on the process of creative identification of the individual, cooperation with parents was established, and appropriate conclusions were drawn on the basis of the observations about the level of development of the creative abilities of the individual.

Key words: giftedness, creative abilities, creativity, primary school age.

РЕФЕРАТ

на тему: «**Розвиток обдарованості у дітей молодшого шкільного віку**»
здобувачки вищої освіти ПС22М групи заочного відділення
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана
Хмельницького спеціальності 053 Психологія **Щебельської Олени
Анатоліївни**

Науковий керівник – к.психол.н., доцент кафедри психології Шевченко
Світлана Віталіївна

Актуальність. На сьогоднішній день у суспільстві відбувається стрімкі зміни, які ведуть за собою пошук нестандартних підходів, інноваційних рішень, різних додаткових ресурсів для вирішення проблем та задач. Тому в українському суспільстві постає потреба людей, які можуть адекватно сприймати різні зміни та впроваджувати інновації. Робота з обдарованими дітьми повинна стати головним напрямком в освіті, бо вчасне виявлення творчих здібностей у дітей є головною умовою всестороннього розвитку їх талантів. Система освіти повинна орієнтуватися на дитину як особистість, розвивати ті технології, які змінюють ставлення до учнів, у яких є творчі здібності, створювати навчально-освітні установи та спеціальні програми для того, щоб навчати і розвивати в них обдарованих дітей.

Проблема раннього виявлення обдарованості стає зараз все більш актуальною. Це перш за все пов'язано з потребою в креативній особистості. Давно стало очевидним, що успіхів досягають ті країни, які мають висококваліфікованих працівників, які здатні створювати нові технології, розвивати культуру відповідно до суспільних потреб.

Від того, як будуть розвиватись здібності в молодших школярів залежить їх подальше життя, це ніби фундамент, який закладається в ранньому дитинстві. І якщо ця основа буде хиткою, томожна далі не говорити про подальший її розвиток. Отже, розвиток здібностей молодших школярів ще повністю не досліджений, що робить актуальним дане дослідження.

Об'єкт дослідження: обдарованість молодших школярів.

Предмет дослідження: особливості розвитку обдарованості у дітей молодшого шкільного віку.

Мета: теоретично вивчити та експериментально дослідити закономірності розвитку обдарованості дітей молодшого шкільного віку.

Основні завдання дослідження:

1. Проаналізувати теоретичні підходи до визначення обдарованості дітей молодшого шкільного віку.

2. Експериментально дослідити особливості розвитку обдарованості у молодшому шкільному віці.

3. Визначити основні напрямки роботи з розвитку обдарованості дітей молодшого шкільного віку.

Методи дослідження: теоретичний аналіз наукової літератури, спостереження, біографічний метод, аналіз робіт дітей, опитування, тестування, статистична обробка отриманих результатів.

Для виявлення здібностей в учнів першого класу використали тест-опитувальник для батьків «Не прогав вундеркінда!» з метою виявлення ознак обдарованості (або певних здібностей) у їхніх дітей. За результатами дослідження ми зробили висновок про актуальну обдарованість 2-х учнів (33%) 1 класу, про наявність здібностей, як передумови для становлення обдарованості у певній галузі діяльності у 1 дитини (17%) та про відсутність ознак очевидної обдарованості у 3 учнів(50%). Учні з окремими ознаками нестандартних здібностей не виділяються своїми розумовими особливостями, не випереджають ровесників у загальному розвитку інтелекту і не виявляють яскравих успіхів із того чи іншого навчального предмета, але відрізняються особливими якостями окремих психологічних процесів (надзвичайна пам'ять щодо певних об'єктів, багатство уяви або здатність до спостереження).

За допомогою «Анкети щодо визначення здібностей учнів» за методикою американських вчених Хаана і Кафа було виділено 10 показників оцінки ступеня розвитку у дитини наступних видів обдарованості. Дана методика

застосовувалася для визначення видів діяльності, до яких належить інтерес досліджених першокласників. У результаті анкетування було виявлено, що 33% учнів мають чітко виражені різні види обдарованості, а 67% учнів виявлено схильність до певних видів діяльності, але проявляються вони не постійно.

Висновки проведеної діагностики обдарованості учнів першого класу продемонстрували, що відсутність відповідних умов для розвитку здібностей у дитини може створити негативний вплив як на рівень досягнень або формування особистості, так і відтворитися у подальшому розвитку дитини. Тому нами була розроблена програма розвитку обдарованості у дітей молодшого шкільного віку.

Проведене дослідження дозволяє зробити **наступні висновки:**

Обдарована дитина — це дитина, яка має внутрішні задатки для успіху у певному виді діяльності та вирізняється очевидними, яскравими, визначними досягненнями.

Розуміння природи обдарованості і наявність адекватної методики її діагностики дозволяють безпосередньо перейти до побудови системи розвитку творчих здібностей і обдарованості. Це, насамперед, створення оптимальних умов для прояву і становлення творчих можливостей учнів, що має на увазі в першу чергу зняття обмежень, бар'єрів, що прямо придушують творчий ріст дітей.

При всьому різноманітті психологічних теорій, існує низка основоположних ознак творчої діяльності, впливаючи на які, можна, тією чи іншою мірою, підвищувати продуктивність творчого мислення та розвивати творчі здібності особистості. Творчі здібності аналізують як психологічні особливості дитини, які сприяють оволодінню цією діяльністю. Основними показниками творчих здібностей є швидкість і гнучкість думки, оригінальність, допитливість, точність і сміливість. Науковці виділяють наступні стадії прояву творчої активності: наслідування, творче наслідування, репродуктивна та справжня творчість.

У даній магістерській роботі ми розглянули та проаналізували проблему

обдарованості як психологічний феномен; визначили ознаки і види дитячої обдарованості; емпірично дослідили психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку; розробили психолого-педагогічні рекомендації педагогам, психологам, батькам щодо роботи з обдарованими дітьми. Після виявлення певних здібностей у дітей перед нами постало завдання у їх розвитку. Завдяки реалізації психологічного супроводу кожен учень усвідомлює власні можливості, готовність до праці, самостійно і свідомо робить свій вибір напряму і профілю навчання, подальшого вибору професії. У цьому йому допомагають системні заняття з психокорекції, учні поетапно дізнаються про свою особистість та індивідуальність через індивідуальні, групові консультації психолога, розвивальні програми.

Було проаналізовано особливості розвитку дітей молодшого шкільного віку, звертаючи основну увагу на проблему формування та розвитку творчих здібностей. Позитивно вплинули на процес творчої ідентифікації особистості проведені тести та опитування, було налагоджено співпрацю з батьками, на основі спостережень зроблено відповідні висновки про рівень розвитку творчих здібностей особистості.

Рік виконання дипломної роботи - 2023 р.

Місце виконання - Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Дипломна робота містить 128 сторінок тексту, таблиці, список літератури з 85 найменувань.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОСТІ ДІТЕЙ ТА ЇХ ДОСЛІДЖЕННЯ В ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	6
1.1 Поняття «обдарованість», «талановитість» та «здібності» в педагогіці та психології.....	6
1.2 Виявлення обдарованості у дітей молодшого віку.....	15
1.3 Форми та методи практичної психології для виявлення та діагностування обдарованих дітей.....	18
РОЗДІЛ II. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ВИВЧЕННЯ ПРОЯВІВ ОБДАРОВАННОСТІ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	25
2.1. Основні методики дослідження обдарованих дітей молодшого шкільного віку.	25
2.2. Опис використаних методик та аналіз результатів дослідження проявів обдарованості у дітей молодшого шкільного віку.	31
РОЗДІЛ III. ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОСТІ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	46
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72
ДОДАТКИ	76

Ім'я користувача:
Анастасія Сухомлінова

ID перевірки:
1015921880

Дата перевірки:
27.10.2023 17:06:56 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
27.10.2023 19:32:54 EET

ID користувача:
100012861

Назва документа: Щебельська

Кількість сторінок: 65 Кількість слів: 10861 Кількість символів: 86287 Розмір файлу: 356.86 KB ID файлу: 1015583918

29.7% Схожість

Найбільша схожість: 10.3% з Інтернет-джерелом (<https://vseosvita.ua/library/metodi-prijomi-ta-zasobi-viavlenna-tvorco...>)

22.0% Джерела з Інтернету

996

.....Сторінка 67.....

7.7% Джерела з Бібліотеки

4

.....Сторінка 75.....

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнено

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнено

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

6